دیوان محاسبات کشور

دوره آموزشی حسابرسی زیست محیطی

تهیه کننده : سید عباس میرنجفی

عناوین

بخش اول: تاریخچه
بخش دوم: وضعیت محیط زیست کشور
بخش سوم: حسابرسی زیست محیطی
بخش چهارم: معاهدات بین المللی زیست محیطی
بخش پنجم : حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار
بخش ششم:استانداردهای مدیریت زیست محیطی

بخش اول

تاریخچه
حسابرسی زیست محیطی

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- اولین پیشگامان حسابرسی زیست محیطی
- کنفرانس استکهلم سوئد
- کنفرانس سران کشورها در ریو دوژانیرو
- کنگره موسسات عالی حسابرسی در واشینگتن دی سی
- اجلاس وین(سازمان جهانی اینتوسای)
- نشست قاهره

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- کشورهای انگلستان و امریکا اولین گام را در شناخت حسابرسی زیست محیطی برداشتند.
- قوانینی طی ده های ۷۰ و ۸۰ قرن گذشته در امریکا تصویب شد که طبق آنها شرکتها مسئول جبران خساراتی شدند که عملکرد آنها به محیط زیست وارد می کند.مثل قانون هوای پاک، قانون جامع محیط زیست و. . .این قوانین شرکتها را ملزم به پذیرش انجام حسابرسی زیست محیی اجباری می نمودند.

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- در انگلستان تعدادی از شرکتهای بزرگ از جمله شرکت بریتیش پترولیوم برای اولین بار رهنمودهای حسابرسی زیست محیطی را مطرح کردند.
- در سال ۱۹۷۲ میلادی اجلاس مسئولان و دانشمندان زیست محیطی کشورهای مختلف در استکلهم سوئد به بررسی مسائل زیست محیطی پرداختند.

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- در سال ۱۹۹۲ سران کشورها در ریو گردهم آمدند و به طوری موثری برای حفظ زمین به شیوه پایدار اقدام نمایند و نتیجه اجلاس زمین بود که باعث شد دولتها با استفاده از راهنمای توسعه پایدار اجلاس استراتژی ملی توسعه پایدار خودشان را با هدف ارتقاء تنوع زیستی زمین و کاهش گازهای گلخانه ای تدوین نمایند.
- در ریو بیانیه ای درباره محیط زیست و توسعه منتشر شد دارای

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- ۱۸ اصل از اصول پایداری تدوین شد و به بیانیه ریو معرف شد. بعنوان نمونه برخی از این اصول عبارتند از:
- مردم حق دارند که از یک زندگی سالم و سازگاربا طبیعت برخوردار باشند.
- ملتها برای استفاده از منابع خود حق حاکمیت دارند اما نمی تواند به محیط زیست ماوری مرزهای خود آسیب برسانند.
- توسعه امروز نباید نیازهای اساسی توسعه و محیط زیست نسلهای کنونی و آینده را از بین ببرد.
- ملتها باید الگوی ناپایدار تولید و مصرف را کاهش دهند.

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- در چهاردهمین کنگره موسسات عالی حسابرسی (اینکوسای) در واشینگتن دی سی در سال ۱۹۹۲ اهمیت رو به رشد مسائل زیست محیطی تصویب و مقرر شد جهت ارائه کمک و رهنمود به کشورهای عضو مطالعات بیشتری صورت گیردو یک گروه کاری از موسسات عالی حسابرسی انتخاب تا نقش حسابرسی زیست محیطی و ضرورت آنرا بررسی نماید. و تصمیم گرفته شد اینتوسای موسسات عالی حسابرسی را جهت اجرای حسابرسی مشترک ترغیب نماید.

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- در سال ۱۹۹۳ اینتوسای در اجلاس وین اهداف حسابرسی زیست محیط را تعیین و در نشست قاهره در سال ۱۹۹۵ موضوع اصلی گردهمایی اینتوسای به حسابرسی زیست محیطی اختصاص وجهت پیشبرد اهداف مورد نظر کارگروهی تحت عنوان کارگروه حسابرسی زیست محیطی که بزرگترین کارگروه وابسته به اینتوسای می باشد تشکیل شد.

تاریخچه حسابرسی زیست محیطی

- در سال ۱۹۹۶ در لاهه هلند گارگروه حسابرسی زیست محیطی اینتوسای موافقت نمود تا موسسات عالی حسابرسی نروژ و کانادا باکمک هم کتابچه راهنمایی تهیه کنند که نحوه همکاری جهت حسابرسی موافقتنامه های بین المللی زیست محیطی را مشخص سازد.در سال ۱۹۹۷ هیات رئیسه اینتوسای دفتر چه مزبور را یک سند رسمی تلقی و در سال ۱۹۹۸ به شانزدهمین کنگره بین المللی اینتوسای در اروگوئه ارائه و تصویب نمود.

بخش دوم

وضعیت
محیط زیست کشور

وضعیت محیط زیست کشور

- وضعیت منابع آب کشور
- وضعیت خاک کشور
- وضعیت پسماندهاو زباله های کشور
- مصرف انرژی و آلودگی هوا
- وضعیت انتشار گازهای گلخانه ای

وضعیت منابع آب کشور

- کشور ایران با متوسط نزولات جوی حدود ۲۴۰ میلی متر در سال حدود متوسط یک سوم جهانی و نصف قاره آسیا در زمره کشورهای خشک و نیمه خشک جهان می باشد.
- حجم سالانه نزولات جوی در ایران حدود ۴۰۰ میلیارد متر مکعب تخمین زده می شود که از این میزان حدود ۲۷۰ میلیارد متر مکعب به طور مستقیم تبخیر و ۱۳۰ میلیارد متر مکعب باقیمانهد ذخیره آبی کشور را تشکیل می دهد.

وضعیت منابع آب کشور

- یکی از چالش های مهم منابع آب آلودگی آبها و حجم پسابهای کشور است.
- حجم پساب بخش های اصلی در سال ۱۴۰۰ برابر با ۴۰ میلیارد متر مکعب خواهد بود که نسبت به ۲۹ میلیارد متر مکعب سال ۱۳۸۰ حدود ۳۸ در صد رشد خواهد داشت.

وضعیت خاک کشور

- سهم کشور ما از مساحت خشکی های جهان ۱/۲ درصد است و یک دهم فرسایش خاک های جهان مربوط به ایران است.
- سالانه یک و نیم میلیون هکتار از خاکهای مرغوب ایران به بیابان تبدیل می شود.
- سالانه یک سانتی متر از قشر خاک کشاورزی که برای ایجاد آن به طور متوسط ۷۰۰ سال زمان لازم است در اثر فقدان پوشش گیاهی از بین می رود.

وضعیت پسماند ها و زباله های کشور

- امروزه به دلیل افزایش جمعیت، زباله های شهرها افزایش یافته در شهرهای بزرگی چون تهران هر فرد روزانه ۸۰۰ الی ۹۰۰ گرم زباله تولید می کند.
- هر تن زباله ۴۰۰ تا ۶۰۰ لیتر شیرابه خارج می شود که می تواند تاثیر خطرناکی روی آب و خاک داشته باشد.

وضعیت پسماند ها و زباله های کشور

- در کشور روزانه ۵۰ هزار تن زباله خانگی تولید می شود که ۷۰٪ آن در شهرها و ۳۰٪ در روستاها است.
- در تهران روزانه ۷۰۰۰ تن زباله خانگی و ۷۰ تن پسماند بیمارستانی تولید می شو.د.
- ۷۰٪ هزینه زباله مربوط به جمع آوری آن است.

وضعیت پسماند ها و زباله های کشور

- در مشهد سالانه ۶۰۰ میلیارد ریال هزینه جمع آوری زباله یا هزینه جمع آوری زباله و نظافت شهر تهران سالانه ۱۴۰۰ میلیارد ریال می باشد.در برخی از استانها از جمله اصفهان سالانه ۷۳۰۰ تن پسماند صنعتی و ۶۰۰۰ تن پسماند ویژه در سیستان و بلوچستان با ۱۳ صنعت فعال حدود ۵۸۰۰ تن پسماند صنعتی و ویژه و در همدان با ۲۶ صنعت فعال ۲۵۰۰۰ تن پسماند صنعتی و ویژه در زنجان با ۴۶ صنعت فعال بزرگ ۳۰۲۰۰۰ تن پسماند صنعتی و ویژه تولید می شود.

مصرف انرژی و آلودگی هوا

- بخش حمل و نقل بیشترین مصرف کننده انرژی می باشدکه با توجه به افزایش خودروها میزان مصرف از ۲۶۷ میلیون بشکه نفت خام در سال ۱۳۷۶ به ۲۶۷ میلیون بشکه نفت خام در سال ۱۳۸۵ رسیده است.
- در سال ۱۳۷۶ رشد مصرف انرژی معادل۳/۵۸ درصد بوده که در سال ۱۳۸۵ به ۸/۷ درصد افزایش یافته است که بیانگر مصرف زیاد انرژی و انتشار آلاینده های هوا در کشور است.

وضعیت انتشار گازهای گلخانه ای

- انتشار گازهای گلخانه ای از بخشهای مختلف زیر می باشد:
- انرژی
- فرآیندهای صنعتی
- کشاورزی
- جنگل و مرتع
- زایدات

سهم انتشار کشورهای جهان در سال ۱۹۷۷

- آمریکا۲۴٪ (بزگترین منتشر کننده)
- چین ۱۴٪ (دومین رتبه)
- هند۴٪ (ششمین رتبه)
- کره جنوبی۲٪ (دهمین رتبه)
- ایران ۱٪ (هیجدهمین رتبه) که در سال ۲۰۰۶ (سیزدهمین رتبه)

بخش سوم

حسابرسی زیست محیطی

fppt.com

حسابرسی زیست محیطی

- تعریف حسابرسی زیست محیطی
- ضرورت حسابرسی زیست محیطی
- هدف حسابرسی زیست محیطی
- اهداف حسابرسی زیست محیطی دیوان محاسبات کشور
- منـشاء صلاحیت قانونی حسابرسی زیست محیطی
- انواع حسابرسی زیست محیطی
- رویکرد حسابرسی زیست محیطی دیوان محاسبات جمهوری اسلامی ایران

حسابرسی زیست محیطی

- تعریف حسابرسی زیست محیطی: جمع آوری و ارزیابی شواهد درباره اطلاعات زیست محیطی به منظور تعیین و گزارش درجه انطباق بین این اطلاعات و معیارهای از پیش تعیین شده است.

ضرورت حسابرسی زیست محیطی

- اثری که محیط زیست بر سایر حوزهها از قبیل اجتماع،اقتصاد،سلامت و . . دارد.
- پیامدهای جهانی و منطقه ای عدم رعایت الزامات زیست محیطی از قبیل افزایش گازهای گلخانه ای،کاهش تنوع زیستی در اکوسیستم ها، نرخ انقراض گونه های گیاهی و جانوری و . . .
- محقق شدن توسعه پایدار(تجدید پذیر)
- الزام قانونی جهت انجام حسابرسی
- فراهم آوردن فرصتهای لازم برای کمک به دولتها جهت پیشگیری و اصلاح تبعات ناشی از مشکلات زیست محیطی

هدف حسابرسی زیست محیطی

- هدف حسابرسی زیست محیطی هم حصول اطمینان از اتخاذ فرایندها و خط مشی های مناسب و کافی و اجرای آنها به منظور دستیابی به توسعه پایدار می باشد.

اهداف حسابرسی زیست محیطی دیوان محاسبات

- حصول اطمینان از مراعات الزامات قانونی زیست محیطی مصوب مجلس و دولت،
- حصول اطمینان از ارزیابی های زیست محیطی اجرای پروژه ها و طرحهای عمرانی
- ارزیابی عملکرد برنامه های زیست محیطی از قبیل کنترل آلودگی، به حداقل رسانی زباله
  برنامه های حفظ و نگهداری منابع طبیعی (درختان، نباتات، حیات وحش)
- حسابرسی همسویی خط مشی ها و اقدامات زیست محیطی دولت با تعهدات بین المللی زیست محیطی
- ارزیابی استقرار سیستم های مدیریت زیست محیطی از طریق حسابرسی این سیستم ها در موسسات ، سازمانها و شرکتهای دولتی

منشاء صلاحیت قانونی حسابرسی زیست محیطی

- در اسناد بالادستی کشور ما از جمله قانون اساسی، حفاظت از محیط زیست وظیفه ای همگانی تلقی شده و هرگونه فعالیتی که با آلودگی محیط زیست ملازمه پیدا کند، ممنوع است.
- همچنین در سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی نیز بر بهره مندی جامعه ایرانی از محیط زیست مطلوب تاکید شده است.

منشاء صلاحیت قانونی حسابرسی زیست محیطی

- طبق تبصره ماده (۲) قانون دیوان محاسبات کشور هر واحد اجرایی که بر طبق اصول ۴۴ و ۴۵ قانون اساسی، مالکیت عمومی بر آنها مترتب بشود مشمول رسیدگی های دیوان محاسبات می باشد لذا بر این اساس منابع طبیعی و ثروتهای عمومی، معادن، دریاها، دریاچه ها، رودخانه ها ، جنگلها و بیشه های طبیعی و. . . (وظیفه بهره برداری ، حفظ و نگهداری هر یک از این ثروتهای خدادادی بعهده دستگاههای مسئول است.

منشاء صلاحیت قانونی حسابرسی زیست محیطی

- هر یک طبق قانون دیوان محاسبات کشور مشمول رسیدگی بوده و حسابرسی «نحوه بهره برداری» و حسابرسی«مسئولیت نگهداری و صیانت» از آنها در صلاحیت و اختیار دیوان محاسبات کشور می باشد.

منشاء صلاحیت قانونی حسابرسی زیست محیطی

- به عبارت دیگر، با تعریف موسع از بیت المال، حوزهٔ مأموریت دیوان محاسبات کشور در پاسداری از بیت المال، گستره وسیعی از منابع طبیعی و ثروتهای عمومی را شامل می شود که این مهم منشاء صلاحیت قانونی انجام حسابرسی زیست محیطی توسط دیوان محاسبات کشور است.

انواع حسابرسی زیست محیطی

۱- حسابرسی رعایت قوانین و مقررات زیست محیطی

۲- حسابرسی عملکرد موضوعات و مسائل زیست محیطی ، حسابرسی عملکرد پروژه ها و طرحهای عمرانی با بررسی قوانین و ملاحظات زیست محیطی مربوط(البته در مورد قسمت اخیر نیازمند تلاش بیشتر کلیه حوزه های فنی می باشد)

۳- حسابرسی زیست محیطی با رویکرد توأمان به حسابرسی رعایت و حسابرسی عملکرد

انواع حسابرسی زیست محیطی

- اگرچه برخی الزامات حسابداری پراکنده مانند شناسایی و طبقه بندی هزینه های زیست محیطی واحدهای تولیدی بعنوان هزینه های قابل قبول در قوانین از جمله بند (ج) ماده (۱۰۴) قانون برنامه چهارم توسعه موجود است، ولی فقدان استانداردهای مدوّن حسابداری زیست محیطی و در نتیجه عدم استقرار حسابداری زیست محیطی در کشور ما، در حال حاضر «حسابرسی مالی زیست محیطی» انجام نمی شود.

رویکرد حسابرسی زیست محیطی
دیوان محاسبات کشور

- دیوان محاسبات کشور در حال گذر از رویکردهای سنتی صرف (حسابرسی رعایت و حسابرسی مالی) به سوی حسابرسی عملکرد بوده و در حسابرسی عملکرد، رسیدگی های خود را به سمت حسابرسی زیست محیطی نیز معطوف نموده که در حال نهادینه نمودن آن است. حسابرسی زیست محیطی دیوان محاسبات کشور در حال حاضر در انواع آن بغیر از حسابرسی زیست محیطی مالی انجام می شود و رویکرد غالب آن حسابرسی عملکرد می باشد.

بخش چهارم

معاهدات بین المللی

معاهدات بین المللی زیست محیطی

- کارگروه حسابرسی زیست محیطی و دستورالعملهای تهیه شده حسابرسی زیست محیطی
- آیا این معاهدات در حکم قانون هستند؟
- معاهدات بین المللی زیست محیطی کدامند؟
- بررسی کنوانسیون حفاظت محیط زیست دریای خزر و پروتکلهای آن
- پروتکل کیوتو
- کنوانسیون تنوع زیستی

کارگروه حسابرسی زیست محیطی

- در سازمان اینتوسای (سازمان بین المللی موسسات عالی حسابرسی) کار گروههای مختلفی وجود دارد از جمله کارگروه حسابرسی بدهی های دولت، کار گروه حسابرسی خصوصی سازی، کار گروه حسابرسی IT و ... یکی از این کار گروه ها ، کار گروه حسابرسی زیست محیطی است.
- کارگروه حسابرسی زیست محیطی اینتوسای (WGEA) کارگروهی است تحت نظارت سازمان بین المللی موسسات عالی حسابرسی (اینتوسای) که به موسسات عالی حسابرسی و دولتهای مربوط، جهت بهبود محیط زیست از طریق تبادل اطلاعات و افزایش سطح همکاری کمک می کند.

کارگروه حسابرسی زیست محیطی

- کارگروهی تحت عنوان کارگروه حسابرسی زیست محیطی که بزرگترین کارگروه وابسته به اینتوسای می باشد تشکیل شد. فلسفه وجودی این کارگروه، اینست که به موسسات عالی حسابرسی و دولتهای مربوط، جهت بهبود محیط زیست از طریق تبادل اطلاعات و افزایش سطح همکاری کمک کند.

دستورالعمل های حسابرسی زیست محیطی

- حسابرسی مسئولیت دولت در قبال تغییرات آب و هوا:
- حسابرسی انرژی های پایدار:
- حسابرسی جنگل ها:
- حسابرسی مدیریت شیلات:
- حسابرسی استخراج معادن:
- حسابرسی اجرای توافق نامه های زیست محیطی چند جانبه:

معاهدات بین المللی زیست محیطی

- به استناد اصل ۷۷ قانون اساسی، عهدنامه ها،مقاوله نامه ها،قراردادها و موافقتنامه ها بین المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد لذا معاهدات بین المللی زمانیٍ در کشور اعتبار می یابند که به تصویب مجلس رسیده باشد. مضافاً اینکه ماده (۹) قانون مدنی در مورد عهود بین المللی پیش بینی نموده«مقررات عهودی که بر طبق قانون اساسی بین دولت و سایر دول منعقد شده باشد در حکم قانون است» بنابراین می تواند مورد استناد قرار گیرد و در صورت خلاء در قوانین داخلی در مورد مسائل زیست محیطی به کار گرفته شود.

معاهدات بین المللی زیست محیطی

- در حال حاضر حدود ۲۸۰ معاهده، موافقتنامه و پروتکل بین المللی و منطقه ای مهم در زمینه حفاظت از محیط زیست و مسائل آن در سراسر جهان بین دولتها منعقد شده است و تاکنون ۱۸ کنوانسیون و پروتکل زیست محیطی با تصویب مجلس شورای اسلامی مورد پذیرش جمهوری اسلامی قرار گرفته است و همه این کنوانسیونها در حکم قانون بوده و به تبع، لازم الاجرا هستند و موجب گسترش قلمرو اختیارات قانونی در کلیه عرصه های زیست محیطی می گردند.

معاهدات بین المللی زیست محیطی

- برخی از مهمترین معاهدات زیست محیطی مورد توافق جمهوری اسلامی ایران که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده اند، عبارتند از کنوانسیون حفاظت از محیط زیست دریای خزر(کنوانسیون تهران) پروتکل کیوتو(مربوط به کنترل گازهای گلخانه ای) کنوانیسون تنوع زیستی؛ کنوانسیون بین المللی آمادگی ؛ همکاری در برابر آلودگی نفتی، کنوانسیون رامسر مربوط به تالابهای بین المللی، کنوانسیون وین جهت حفاظت از لایه ازن؛ کنوانسیون سازمان ملل متحد برای بیابان زدایی؛

برخی از کنوانسیون ها و پروتکل ها

- کنوانسیون حفاظت از محیط زیست دریای خزر(کنوانسیون تهران)
- هدف این کنوانسیون، که طبق مفاد مربوطه آن دنبال می‌شود، حفاظت از محیط زیست دریای خزر از کلیه منابع آلوده کننده و حفاظت، نگهداری، احیا و استفاده منطقی و پایدار از منابع زنده آن می‌باشد .

تعهدات کنوانسیون تهران

- الف) به صورت فردی یا مشترک کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر اتخاذ خواهند نمود؛
- ب) به صورت فردی یا مشترک، کلیه اقدامات مناسب را برای حفاظت، نگهداری و احیای محیط زیست دریای خزر اتخاذ خواهند نمود؛
- ج) استفاده از منابع دریایی خزر به شکلی که موجب آسیب به محیط زیست دریای خزر نشود؛
- د) همکاری با یکدیگر و با سازمانهای ذیصلاح بین‌المللی به منظور نیل به اهداف این کنوانسیون.

پروتکل های حاکم بر دریای خزر

- طبق ماده ۲۴ کنوانسیون تهران، تدوین و تصویب پروتکل های کنوانسیون پیش بینی و این پروتکل‌ها جز لاینفک کنوانسیون بوده و تحقق تعهدات کنوانسیون در قالب پروتکل های آن منعکس می شوند.
- طی سالیان گذشته، پیش نویس ۴ پروتکل ذیل توسط دبیرخانه موقت کنوانسیون، برنامه محیط زیست سازمان ملل و کشورهای عضو کنوانسیون تهیه و طی جلسات متعدد کارشناسی مورد بررسی و بازبینی قرار گرفته است.

پروتکل های حاکم بر دریای خزر

- هریک از این پروتکل ها در واقع آیین نامه اجرایی کنوانسیون می باشند که در آن اهداف، تعهدات، اقدامات عملیاتی،سازوکار منطقه ای در واکنش به آلودگی،فعالیتها و معیارهای آلوده کننده احصاء می شود.

۱- پروتکل حفاظت از تنوع زیستی:

- این پروتکل به حفاظت از تنوع زیستی دریای خزر با تاکید بر حفاظت گونه ای و همچنین حفاظت از زیستگا هها می پردازد.
- پیش نویس متن این پروتکل نیز در اجلاس ژنو دربهمن ۱۳۸۹ به تایید نهایی کارشناسان رسید. در حال حاضر کشورهای عضو کنوانسیون مراحل داخلی تصویب پروتکل مذکور را می گذرانند.

پروتکل های حاکم بر دریای خزر

۲- پروتکل آمادگی، مقابله و همکاری منطقه ای در مبارزه با حوادث ناشی از آلودگی نفتی:

- این پروتکل به نحوه مقابله با آلودگی های نفتی که در اثر سوانح دریایی ممکن است در دریای خزر روی دهند می پردازد

پروتکل های حاکم بر دریای خزر

۳- پروتکل حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی های ناشی از منشاء خشکی:

- هدف از این پروتکل، پیشگیری، مهار و کاهش و تا حد امکان از میان بردن آلودگی محیط زیست دریایی ناشی از منابع و فعالیتهای مستقر در خشکی است به منظور آن که محیط زیست دریایی، دریای خزر از لحاظ زیست محیطی سالم شده و حفظ گردد.

پروتکل های حاکم بر دریای خزر

۴- پروتکل ارزیابی اثرات زیست محیطی فرامرزی

- هدف از این پروتکل پیشگیری،کاهش و مهار آلودگی محیط زیست دریایی و اراضی آسیب پذیر به علت نزدیکی به دریا و نیز حفاظت از تنوع زیستی و ارتقاء استفاده معقول از منابع طبیعی و حمایت از سلامت انسانی از طریق اجرای موثر و شفاف نظام نامه های ارزیابی اثرات زیست محیطی هر نوع فعالیت پیشنهادی در قالبی فرامرزی است که ممکن است موجب اثرات چشمگیر زیست محیطی بر محیط زیست دریایی و همچنین اراضی ای شود که به علت نزدیکی با دریا دچار آسیب می شوند.

پروتکل کیوتو (مربوط به کنترل گازهای گلخانه ای)

این پروتکل در سال ۱۹۹۷ در سومین کنفرانس اعضای«کنوانسیون چارچوب تغییر آب و هوای سازمان ملل»رسید.۱۷۴ کشور

- پروتکل کیوتو با هدف کاهش گازهای گلخانه ای که عامل تغییرات آب و هوای کره زمین است تصویب شد.
- بر اساس این پروتکل کشورهای توسعه یافته ملزم هستند تولید گازهای گلخانه ای خود را محدود کنند.

کنوانسیون تنوع زیستی

- دولت جمهوری اسلامی ایران با تصویب مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۴ به این کنوانسیون ملحق شد.
- هدف این کنوانسیون عبارتست از حفظ تنوع زیستی،استفاده پایدار از گونه ها و سهیم شدن عادلانه و برابر در مزایای حاصل از کاربرد منابع ژنتیکی
- تنوع زیستی به معنای قابلیت تمایز بین ارگانیسیم های زنده شامل اکوسیستم های زمینی،دریایی
- دولتها بر اساس اصل ۴ کنوانسیون موظفند یقین حاصل نمایند فعالیتهای انجام شده در قلمورو آنان موجب صدمه به محیط زیست سایر کشور خود و سایر کشورها نمی شود.
- بر اساس مفاد این کنوانسیون تکالیف و اقداماتی برای دولتها به منظورحفظ تنوع زیستی پیش بینی شده است.

بخش پنجم

حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

- تعریف توسعه پایدار
- اجزاء توسعه پایدار
- توسعه پایدار و توسعه اقتصادی
- حسابرسی زیست محیطی و توسعه اقتصادی
- توسعه پایدار در کشور
- راهبردهای ملی توسعه پایدار

حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

- ما در مباحث زیست محیطی، مفاهیمی کلیدی داریم که باید به آن توجه کافی داشت یکی از این مفاهیم موضوع «توسعه پایدار» است.
- توسعه پایدار یعنی این که توسعه می بایست بدون تخریب و انهدام محیط زیست و بدون سلب حق بهره مندی آیندگان از منابع طبیعی و محیط زیست تحقق یابد.

اجزاء توسعه پایدار

- در مبحث توسعه پایدار سه جزء اصلی و مرتبط به هم داریم، این سه جزء عبارتند از اقتصاد، اجتماع و محیط زیست،

حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

- توسعه پایدار بصورت یک فرآیند، اهداف اقتصادی ،اجتماعی و زیست محیطی را بصورت منسجم و یکپارچه بنحوی مدیریت می کند که توام با تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی، محیط زیست تخریب نگردد.

توسعه اقتصادی و توسعه پایدار

- میزان توسعه در یک اجتماع به طور نسبی با رشد اقتصادی و کاربرد تولید ناخالص ملی به عنوان شاخص رشد و مقدار مصرف سنجیده می شود حتی اگر موجب افزایش آلودگی ها و ضایعات شود.
- توسعه پایدار تعریف جامعتری از مفهوم اصلی توسعه اقتصادی است زیرا الگویی از رشد و فعالیت انسان پیشنهاد می کند که شامل ملاحظات زیست محیطی و اعتقاد به حفظ منابع در طول زمان نیز می شود.

توسعه اقتصادی و حسابرسی زیست محیطی

- هدف حسابرسی زیست محیطی ؛ حصول اطمینان از اتخاذ فرایندها و خط مشی های مناسب و کافی و اجرای آنها به منظور دستیابی به توسعه پایدار می باشد ، بنابراین اصلاً بحث توقف توسعه مطرح نیست البته حسابرسی زیست محیطی با توسعه ای که توام با انهدام محیط زیست بوده و نسل های آینده را از محیط زیستی مطلوب محروم نماید قطعاً در تضاد است.

توسعه پایدار کشور

- جمهوری اسلامی ایران بعنوان عضو فعال جامعه جهانی و سازمان ملل متحد ، پس از اجلاس ریو در سال ۱۹۹۲ و اجلاس جهانی ژوهانسبورگ در سال ۲۰۰۲ ، تعهدات و الزامات توسعه پایدار را در کانون توجه قرار داده و اقدامات مفیدی نیز در این راستا معمول داشته است.

توسعه پایدار کشور

- «شورای عالی محیط زیست»، به ریاست رئیس جمهور، مأموریت تدوین و ساماندهی مجموعه راهبردهای ملی توسعه پایدار را به «کمیته ملی توسعه پایدار» واگذار نموده و این کمیته از سال ۱۳۸۴ راهبردهای ملی توسعه پایدار را در بخش های مختلف و براساس نگرش توسعه پایدار جهانی (اجلاس زمین) تدوین و تصویب نموده است.

توسعه پایدار کشور

- کمیته ملی توسعه پایدار با عضویت نمایندگان دستگاههای اجرایی ذیربط با ریاست معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل می شود و مأموریت هم آهنگ سازی برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور با راهبردهای ملی توسعه پایدار و اهداف حفاظت از محیط زیست و دستاوردهای اجلاس زمین (ریو – ۱۹۹۲) را نیز بر عهده دارد.

راهبردهای ملی توسعه پایدار حول محور های ذیل

- انرژی و آلودگی هوا
- آب و بهداشت محیطی
- فقر زدایی و ساماندهی اسکان شهری و روستایی
- کشاورزی و منابع طبیعی پایدار
- تنوع زیستی و توسعه گردشگری طبیعی
- صنایع و معادن
- آموزش همگانی
- آموزش عالی و پژوهش
- مدیریت و کاهش ریسک

اهداف راهبردهای ملی توسعه پایدار

- راهبردهای ملی توسعه پایدار کشور اهداف ذیل را دنبال می نماید:
- مشارکت در حرکت جهانی به سوی کاهش فرسایش محیط زیست، از طریق حفاظت از منابع و محیط زیست برای بهره برداری نسل های آینده
- گردآوری مجموعه راهکارهای موجود برای توسعه پایدار کشور،
- سازماندهی مجدد راهبردهای موجود به منظور رفع تناقضات و همساز کردن این مجموعه،
- ارایه رهنمودهای اجرایی برای سازمان های کشور برای نیل به وضعیت مطلوب توسعه پایدار

راهبردهای ملی توسعه پایدار کشور

- راهبردهای موصوف در برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیگیری می شود. به عبارتی، دولت موظف به پیگیری خطوط و جهت گیری های راهبردی توسعه پایدار در برنامه های پنجساله توسعه کشورمان بوده و اکنون در قانون برنامه پنجم توسعه نیز همین خطوط و سیاست های معطوف به توسعه پایدار دیده شده است.

بخش ششم

استاندارد های مدیریت زیست محیطی

استاندارد مدیریت زیست محیطی

- معرفی استانداردهای ISO 14001 , ISO 14000
- مزایای استانداردهای ISO

استاندارد مدیریت زیست محیطی

- در نشست ریو در سال ۱۹۹۲ که عالیترین مقامات اجرایی جهان در آن شرکت داشتند استانداردهای ISO 14000 با هدف هماهنگ سازی و متحد کردن قوانین ،مقررات و تعهدات زیست محیطی در سطح جهان تدوین ومنتشر شدند.
- استانداردهای بین المللی مدیریت زیست محیطی ISO 14000 در پاییز سال۱۹۹۶ توسط سازمان بین المللی استاندارد به تصویب رسیده اند.

استاندارد مدیریت زیست محیطی

- سری استانداردهای ISO 14000 استانداردهای مدیریت زیست محیطی بوده که شامل سیستمها و ابزارهایی برای مدیریت، ممیزی، نشانه گذاری و ارزیابی عملکرد زیست محیطی سازمان و محصولات هستند. از این خانواده دو سری ISO 14001 سیستم مدیریت زیست محیطی (EMS)و ISO 14024 نشانه گذاری زیست محیطی (EL) نیاز به ارزیابی انطباق توسط شخص ثالث دارند.

ISO 14000 مزیای بکارگیری استانداردهای سری

- ۱- ایجاد سیستمهای مدییت زیست محیطی که منججر به حفاظت بیشتر از محیط زیست می شود.
- ۲- یکپارچه نمودن سیستمهای مدیریتی که کاهش سربار و حذف دوباره کاریها را بدنبال خواهد داشت.
- ۳- به حداقل رساندن موانع غیر تعرفه ای تجاری بوسیله ایجاد هماهنگی در نشانه گذاری محصول و روسشهای مورد استفاده در ارزیابی زیست محیطی.

ISO 14000 مزیای بکارگیری استانداردهای سری

- ۴- ایجاد ارزش افزوده بیشتر برای سازمان
- ۵- تسهیل تجارت بین المللی
- ۶- ارتقای بهره روری بدلیل استفاده بهینه از منابع
- ۷- ارتقاء بهره وری بدلیل استفاده از منابع
- ۸- افزایش قوانین و مقررات مربوط به محیط زیست
- ۹- افزایش سهم بازار و جلب مشتریان

ارزشگذاری منابع اقتصادی زیست محیطی

- سازمان ملل متحد،کمیسیون اروپایی،صندوق بین المللی پول،بانک جهانی و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه اقدام به تدوین دستورالعملی تحت عنوان سیستم یکپارچه حسابداری زیست محیطی و اقتصادی(SEEA) نموده اند در دستورالعمل مذکور دارایی های زیست محیطی بر اساس اکوسیستم ها و کارکردهای آنها طبقه بندی شده است. در دستورالعمل SEEA طبقه بندی دارایی های زیست محیطی شامل الف- منابع طبیعی ب- زمین و منابع آب سطحی وابسته ج- اکوسیستم ها می باشد.

ارزشگذاری منابع اقتصادی زیست محیطی

- طرح ارزش اقتصادی منابع محیط زیستی» با هدف اجرای ماده (۵۹) قانون برنامه چهارم توسعه از سال ۱۳۸۴ در سازمان حفاظت محیط زیست آغاز گردیده و همچنان به استناد تبصره (۱) بند (ج) ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه نیز ادامه دارد.

ارزشگذاری منابع اقتصادی زیست محیطی

- به استناد قوانین، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاههای مرتبط ، به منظور برآورد ارزشهای اقتصادی منابع طبیعی و زیست محیطی و هزینه های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرآیند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی ، نسبت به تنظیم دستورالعمل های آن اقدام نماید.

ارزشگذاری منابع اقتصادی زیست محیطی

- سازمان حفاظت محیط زیست، از سال ۱۳۸۶ مطالعات ارزشگذاری اقتصادی زیست بوم ها را آغاز نموده است و تاکنون ۲۰ سایت طبیعی از مجموع ۲۵۰ زیست بوم موجود در کشور را ارزشگذاری نموده است.بدیهی است که این تعداد مطالعه به منظور برآورد ارزش شاخص اقتصادی با دقت قابل قبول برای زیست بوم‌های ایران کافی نمی باشد و از طرفی با توجه به محدودیت های اعتباری حاکم بر طرح ارزش اقتصادی منابع محیط زیستی، تاکنون امکان انجام تعداد بیشتری مطالعه فراهم نشده است.

ارزشگذاری منابع اقتصادی زیست محیطی

- برخی از زیست بوم های ارزشگذاری شده

۱. پارک ملی کویر به ارزش ریالی۱۴۹.۰۴۸.۳۴۰.۰۰۰.۰۰۰
۲. منابع محیط زیستی حوزه آبخیز هراز ۹۸۰.۸۷۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
۳. منابع محیط زیستی مناطق ساحلی فریدونکنار ۱.۸۶۸.۴۱۰.۲۰۰میلیون ریال
۴. منابع محیط زیستی پناهگاه حیات وحش میانکاله و خلیج گرگان به ارزش ریالی به ارزش ریالی ۲۰۲.۶۹۱.۳۰۰ میلیون ریال

با تشکر از
صبر و حوصله شما
هیات حسابرسی زیست محیطی